

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 czerwca 2016 roku w sprawie z powództwa (...) 1 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w W. przeciwko S. P.

o zapłatę, Sąd Rejonowy w Kutnie zasądził od S. P. na rzecz (...) 1 Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w W. kwotę 35,922,21 zł z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia 30 września 2013 r. do dnia zapłaty, oraz kwotę 3.367 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt. 1), a także przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie na rzecz adwokat A. S. kwotę 2.952 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu (pkt. 2) oraz nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kutnie kwoty 11,20 tytułem części wydatków nie pokrytej z zaliczki wpłaconej przez stronę powodową.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości oraz zarzucając naruszenie przepisów postępowania, tj.:

1. art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nierozłożenie dochodzonej przez powoda kwoty 35.922,21 zł na raty w sytuacji, gdy sytuacja zdrowotna, majątkowa

i osobista pozwanego, w szczególności fakt, iż pozwany utrzymuje się z renty inwalidzkiej w wysokości 1.105 zł. miesięcznie, z renty tej prowadzona jest egzekucja komornicza, pozwany jest osobą ciężko i przewlekłe chorą; przebył udar mózgu, cierpi na dyskopatię lędźwiowo – krzyżową, zaniki korowe mózgu i mózdzku, torbiel podpajęczynówkową z odretwieniem lewej części głowy, z trudnością funkcjonuje w życiu codziennym, ma trudności w poruszaniu się, duszności, nadto cierpi na depresję oraz fakt, iż do niespłacenia kredytu doszło jedynie z uwagi na trudną sytuację materialną pozwanego, co uzasadniało zastosowanie instytucji tzw. „moratorium sędziowskiego” i rozłożenie zasądzonej kwoty na raty możliwe przez pozwanego do spłacenia, co miało wpływ na treść wyroku;

2. art. 102 k.p.c. poprzez obciążenie pozwanego kosztami procesu w przypadku, gdy sytuacja zdrowotna, majątkowa i osobista pozwanego, w szczególności fakt, iż pozwany utrzymuje się z renty inwalidzkiej w wysokości 1.105 zł. miesięcznie, z renty tej prowadzona jest egzekucja komornicza, pozwany jest osobą ciężko i przewlekłe chorą; przebył udar mózgu, cierpi na dyskopatię lędźwiowo – krzyżową, zaniki korowe mózgu i mózdzku torbiel podpajęczynówkową z odretwieniem lewej części głowy, z trudnością funkcjonuje w życiu codziennym, ma trudności w poruszaniu się, duszności, nadto cierpi na depresję stanowią przesłanki uzasadniające nieobciążanie pozwanego kosztami procesu, co miało wpływ na treść wyroku.

W oparciu o wskazane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku

i rozłożenie zasądzonej od pozwanego kwoty 35.922,21 zł na 359 rat, a w tym 358 rat po sto złotych każda rata oraz ostaną ratę w wysokości 122,21 zł oraz zmianę zaskarżonego wyroku i nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania; zwolnienie pozwanego od kosztów postępowania w całości, ponieważ nie jest on w stanie ich ponieść bez uszczerbku dla swojego utrzymania, a także przyznanie pełnomocnikowi pozwanego kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu II instancji z jednoczesnym oświadczeniem, iż nie zostały one uiszczone w całości, ani w części.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na terminie rozprawy apelacyjnej pełnomocnik pozwanego podtrzymał dotychczasowe stanowisko wnosząc przy tym o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu oświadczając, że nie zostały one uiszczone w całości ani w części.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja jest zasadna jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, w pozostałym zakresie jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, niekwestionowane również przez stronę pozwaną, a w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w treści niniejszego uzasadnienia.

Zarzuty podniesione w apelacji sprowadzały się w istocie do wytknięcia Sądowi Rejonowemu dokonania niewłaściwej oceny zgromadzonego materiału dowodowego pod kątem możliwości zastosowania w niniejszej sprawie szczególnej zasady wyrokowania, określanej jako „moratorium sędziego” i rozłożenia na podstawie art. 320 k.p.c. zasądzonego w punkcie 1 wyroku świadczenia na raty w ilości oraz kwotach określonych przez pozwanego.

W ocenie Sądu Okręgowego z powyższym stanowiskiem apelującego nie można się zgodzić. W pierwszej kolejności nadmienić należy, że Sąd Rejonowy w treści uzasadnienia wyroku nie wskazał przyczyn, które legły u podstaw oddalenia wniosku strony pozwanej

o rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty. Niemniej jednak uchybienie to nie wpływa na trafność wydanego rozstrzygnięcia, które nie uchyla się również spod kontroli instancyjnej.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie, oparte na wnioskach wywiedzionych z przeprowadzonego dotychczas postępowania, było prawidłowe. Wbrew stanowisku strony apelującej okoliczności niniejszej sprawy, a zwłaszcza ustalenia poczynione w zakresie odnoszącym się do sytuacji osobistej i majątkowej skarżącego nie pozwalały na stwierdzenie, że w sprawie niniejszej zachodziły przesłanki do rozłożenia zasądzonej należności na raty, a tym bardziej na raty w określonych przez pozwanego wysokościach.

Przypomnieć należy, iż w myśl art. 320 k.p.c. rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty albo wyznaczenie odpowiedniego terminu do spełnienia zasądzonego świadczenia jest możliwe tylko „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny spełnienie świadczenia przez pozwanego niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądzonego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody (tak np. Andrzej Jakubecki, Komentarz do art. 320 Kodeksu postępowania cywilnego, LEX, 2013, a także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 25 stycznia 2013 roku, I ACa 1080/12, LEX nr 1313300). Jak wnika z powyższego przepis ten ma charakter wyjątkowy, nie tylko procesowy, ale i materialnoprawny, rozłożenie na raty w istotny sposób bowiem rzutuje na kwestię realizacji zasądzonego świadczenia, wpływa również na zakres należnych wierzycielowi odsetek. Niewątpliwie „rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty na podstawie art. 320 k.p.c. ma ten skutek - wskazany w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1970 r. (III PZP 11/70, OSNCP 1971, nr 4, poz. 61) - że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do daty płatności poszczególnych rat” (tak SN w uchwale z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZP 126/06, OSNC 2007/10/147, OSP 2010/4/44). Jak się podkreśla, wyrok ten - przesuując termin spełnienia świadczenia przez zastąpienie terminu dotychczasowego terminami zapłaty poszczególnych rat - jednocześnie uchyla stan opóźnienia dłużnika, będącego wynikiem niespełnienia świadczenia w pierwotnym terminie. Przy stosowaniu art. 320 k.p.c. rozważać winny zatem podlegać wszelkie okoliczności danej sprawy, zarówno dotyczące pozwanego,

jak i powoda. Wprawdzie z reguły wchodzić będą w grę okoliczności leżące po stronie pozwanego, jego sytuacja majątkowa, finansowa, rodzinna, które czynią nierealnym spełnienie od razu i w pełnej wysokości zasądzonego świadczenia. Nie można jednak pomijać sytuacji samego powoda, wierzyciela uprawnionego do otrzymania zasądzonego świadczenia. Jego interes również powinien być bowiem brany pod uwagę przy rozkładaniu zasądzonego świadczenia na raty (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 16 kwietnia 2014 roku, V ACa 120/14, Lex nr 1506682, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 15 stycznia 2014 roku, V ACa 620/13, Lex nr 1428097).

W rozpoznawanej sprawie nie ulega wątpliwości, iż sytuacja osobista, rodzinna, finansowa jest na chwilę obecną trudna, co niewątpliwie doprowadziło do powstania zaległości. Jednak zadeklarowana możliwość spłaty zadłużenia

w ratach po 100 złotych miesięcznie doprowadziłyby do zbyt długiego okresu spłaty istniejącej zaległości pozwanego, co z kolei byłoby sprzeczne z uzasadnionym interesem powoda. Pamiętać bowiem należy, iż przy rozkładaniu świadczenia na raty należy mieć zawsze na względzie interes wierzyciela, takie zaś ustalenie spłaty należnego powodowi świadczenia istotnie naruszałoby jego interes ekonomiczny przede wszystkim z tego względu, iż spłata świadczenia w tak niskich ratach w odniesieniu do wysokiej kwoty kredytu rozciągałaby się na zbyt długi okres czasu, co niweczyłoby skutki wygranego procesu. Jak już wskazano rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty jest racjonalne, gdy dłużnik wykaże, że dysponować będzie środkami umożliwiającymi wykonanie tak zmodyfikowanego obowiązku w sposób odczuwalny ekonomicznie przez wierzyciela. Tymczasem bardzo niskie dochody apelującego wskazują na to, iż istotnie sytuacja materialna pozwanego jest na chwilę obecną zła. W takich okolicznościach postawa pozwanego deklarującego zamiar, a także gotowość dobrowolnego ratalnego spełnienia świadczenia na rzecz powoda oraz przeznaczenia na ten cel niewielkich środków, jakkolwiek zasługująca na pozytywną ocenę, w uznaniu Sądu nie gwarantuje jednakże dokonania rzeczywistej spłaty kredytu, gdyż, jak powyżej wskazano, sytuacja apelującego, zarówno materialna jak i rodzinna, czynią uregulowanie tak znacznego zadłużenia nierealnym, nawet w przypadku rozłożenia tegoż świadczenia na raty. Znamienna zaś przy tym jest okoliczność, że pozwany dokonał 3 wpłat w wysokości jedynie po 50 złotych, oświadczając, że jego sytuacja majątkową nie pozwala mu na spłaty w większej wysokości. W tym stanie rzeczy uwzględnienie wniosku pozwanego prowadziłoby bez racjonalnego uzasadnienia skutkowałoby wydłużeniem okresu spłaty ponad rozsądną miarę z punktu widzenia strony powodowej.

Zasadnie skarżący zarzuca natomiast naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie. Sąd pierwszej instancji w sposób nieprawidłowy określił zasadę ponoszenia kosztów postępowania przez strony, stosując regułę określoną w art. 98 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego rozstrzygnięcie o kosztach postępowania powinno nastąpić w oparciu regułę określoną w art. 102 k.p.c., odstępując od obciążenia pozwanego, jako strony przegrywającej proces kosztami postępowania. Za zastosowaniem powołanego wyżej przepisu przemawiała przede wszystkim wyjątkowo trudna sytuacja majątkowa oraz życiowa strony pozwanej.

W konsekwencji uwzględniając powyższe, a także mając na względzie, iż na pozwanym ciąży obowiązek spłaty całości kredytu, jak również okoliczność, iż pozwany wyraził wolę jego spłaty, Sąd uznał, iż obciążanie pozwanego dodatkowo obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania w całości byłoby nieuzasadnione.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił wyrok w pkt. 1 w ten sposób, że nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda, w pozostałym zaś zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł w oparciu o art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i nie obciążył pozwanego obowiązkiem ich zwrotu z tożsamyh względów, które legły u podstaw odstąpienia od obciążenia pozwanego kosztami postępowania przed Sadem I instancji.

Zważywszy, że w toku postępowania drugoinstancyjnego pozwany korzystał z przyznanej z urzędu pomocy (...) Sąd Okręgowy przyznał i nakazał wypłacić na rzecz ustanowionego z urzędu pełnomocnika ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kutnie kwotę 2952 zł, obejmującą podatek VAT w wysokości 23% - § 2 pkt. 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).